

EGYHÁZI, TANÜGYI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, KÖZMŰVELŐDESI, KOZGÁZDÁSZATI, IPARÜGYI és ISMERETTERJESZTŐ HAVI KOZLÓNY.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egy évre 2 forint 20 krajcz vagy a fele, annál több papoknak 10 intenzív olaszóra.

Megjelenik havonként egyszer.

SZERKESZTŐSÉG:

Gy.-Ditróban (Csikmogyó) hova a lap szellemi részét illető kérdésekkel intézendők.

Keziratok nem adódnak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Gy.-Ditróban, (könyvnyomda) hova a lap megrendelése, előfizetések, a közlendő hirdetések, reklamátiók stb. küldendők.

Hirdetés-díj: 1 hasábol gram. sora 2 kr., s 30 kr. bélyegpajz.

Mit akarunk?

Isten műve az ember. Mint ilyenek pedig természetesen Istenhez méltó rendeltetése van. Az emberiségnek Isten akaratából folyó rendeltetése pedig, hogy az emberneim a természet törvényei szerint önmagát fenntartsa, a közlelemmel járó földi élettel az örök életre kiképeztesse és felneveltesse.

De az nevelést — mivel az ember maga arra elégtelen — mondja Dr. Karsch-Lallion — Isten közvetíti a vallás törvénye, az egyház által, mely közvetlenül ugyan a helyes földi élet módjára tanít, közvetve pedig éppen ezáltal az örök életre készít elő.” —

Ime tehát Isten az emberiség nevelését a vallás törvénye, az egyház által közvetíti, vagyis Isten akaratából kifelé az emberiség nagy családja első sorban az egyháznak van alárendelve és csak másodsorban az államnak, az az Isten saját törvényei alapján és értelmében az emberiség nagy társadalmi családjának kiképezetésével és felnevelésével az egyházat bízta meg.

E tétel igazolásánál: anagy szellemek, hírneves tudósok, írók, állambíresek nyilatkozatai szólnak mellettünk. Katholikus és protestáns, vallásos és vallástalan, konzervatív és liberális férfiak egyetértenek abban, hogy a társadalom léte és jövője az egyházzal van növe, a melytől az elválaszthatatlan,“ írja „Papok Lapja” 1887. nov. 24. A szocializmus és egyház.

Mit akarunk tehát itt mi? Azt, hogy Istennek az emberiséghez kötött eszméje valósíttassék, és az emberiség Isten akaratából folyó rendeltetésének elérésében s az azt megközelítő nagy munkájában segítessék.

Azt akarjuk tehát a mit Isten és az Isten akaratát megértett emberiség általában és a miszerény ténykedési körökben az igaz, szép és jó eszméjének vagyis Istenesség szellemének igaz és hátor hordokai a megjelölt határok közt akarunk és akarhatunk.

Akarjuk az embert amaz isteni eszme és akarat értelmében a bölcsőtől a sírig, és a síron túl a számára kijelölt örök ezél eléréséig a jelen és jövő élet minden mozzanatában felülni: egész lényében, testi, értelmi, vallási és erkölcsi, szóval minden tehetségeiben a rajta visszasugárzó isteni

kép fenségéhez méltóan fejleszteni, nevelni és azzá tenni, a mivé Isten tevő, midőn mondta: „alkossunk embert a mi képtünkre és hasonlatosságunkra.”

Akarjuk a keresztény társadalmat, mely ma már 19. százados, mely tisztán és kizárólag a vallás törvényének, a katholicizmusnak, az egyháznak a műve, s melyhez az egyházat, — mint a műhöz a művészt — az alkotás és fenntartás érdeke köti. — e többek által megtámadott viszonyban, — mely különös és szűkszerű — fenntartani, ápolni és szilárdítani.

Akarjuk pedig a fennbbieket azokkal szemben, kik a majom elmélet nevében a bölcsölöz lépve — az embert, a teremtés koronáját trónjáról a felkelten állatok sorába leadacsonyítják, és a személyes Isten lényének tagadása által kitépik az emberi szívből az Isten és vallás eszméjét, kioltják a kebel megszentelt érzelmeit, — kik az emberben a testi és értelmi tehetségeket elválasztva a vallási és erkölcsi tehetségeket nélkül akarják fejleszteni, vagy a vallást rendőri eszköznek tekintvén, elkülönítik az erköléstől, mindkettőt pedig az iskolától és nevelés-oktatástól. —

Akarjuk azokkal szemben, kik a katholicizmust, az egyházat a 19. század tanúsága ellenére, a társadalom fenntartására — habár neki köszönhető életét, haladását, jövőjét és mindenét, — erőtelmek, gyengének hirdetik.

Akarjuk azoknak, kiket a kor eszméi elbódítottak, társadalomveszélyes és szánandó tévedéseikről a rejtegetett hazudás leplel leantva, — az igaz, szép, jó és nemesnek eszméit a kereszténység alkotó és fenntartó szellemében megvilágítva, mint az ember összes eszméin vonatkozási viszonyaiiban egyedül létjogosultság és életképességgel bíró erőt és elemet feltárni és bemutatni.

Akarunk a forradalom és rombolás szellemével szemben, mely drága hazánk határain is már-már átkezdett törni és ezred-éves örökségünkben megzavarta abból kiforgatni, — határozott, klasszikus földünk multjához, méltóságához és néplink ősi hit és vallási meggyőződéséhez, veleszületett harci bátorságához és fölhatalatlan honszeretetéhez illő állást el foglalni, illetőleg elfoglalt állásunkat fenntartani. És ezekben munkássági körünk, melynek központja: Isten u. — meg van jelölve, és ezekből a kinek öszinte jóakarata van hozzá, megértheti, hogy mit akarunk?

A gyermekirodalomról.

Nem régiben vitte Benedek Elek a gyermekirodalom ügyét a parlament ítélőszéke elé, és ezzel a gyermekirodalom kérdését megteremtévé, azt a komoly megfontolás — és eslekedet mezejére terelte.

Alban a körülményben pedig, hogy éppen Benedek Elek kapott kedvet, hogy a gyermekirodalom kérdését az országgyűlés elé vigye, ebben ugyan semmi különös nincs, mert végül is Benedek a jobb írók táborából való s mint ilyen a történelmi és classikai irodalom lelkes és tevékeny barátja; aztán meg azt mondják, hogy „magyon“ szereti a gyermekeket, kiknek irodalmiért szívesen is rántott kardot, melyért neki mindenesetre köszönettel és elismeréssel tartozik társadalmunk.

Egyébaránt a gyermekirodalom kérdése már többször és többek által fel lett vetve s ehhez illő komolysággal meg is vitatva. E kérdéssel foglalkozom én is, különböző felfogás- és nézet-nyilvánítások mellett ugyan, de azon körben mozogok, mint Benedek ur, a memyiben a gyermekirodalom: felilettességét, létezősságát s a nemzeti érdelemnek sok tekintetben meg nem felelő silány voltát regisztrálom; s természetesen abban is egyetértek B. E. urral, hogy ezen a szűzalmas valón multhatatlanul segíteni kell, még pedig: vagy az államnak, vagy a társadalomnak, vagy respective: a tud. akadémiának magának.

Nos, most meglátjuk, hogy hol és mi jót tehetnek a hivattottak, a gyermekirodalom érdekében?

Vegyük csak első sorban és mindenkéül is a kormányt tényezőnek.

Kétségtelen, hogy a kormányt a gyermekirodalom kérdése abban az értelemben — és oly közelről érdekli, mint az akadémiát.

A kormány azonban egyelőre nem tehetne egyebet, az akadémiának szolgálataandó anyagi áldozatát és annál, hogy szigorúan

felügyelteti és revisió alá véteri mindazon irodalmi termékeket az iskolákban, melyek gyermekeinknek olvasmányul szolgálunk és azokból, a ezélnak meg nem felelőket: egyszerűen tiltja.¹⁾

Ami pedig tudományos akadémiánkat illeti, az volna tulajdonképpen a legilletékesebb arra, hogy a gyermekirodalom kérdésével behatóan foglalkozzék és annak mélyére nyulván, azt, a nemzeti érdelemnek megfelelő oly megoldásra juttassa, hogy ne nyíljék alkalom és ne legyen ok az egyesek részéről arra, hogy a társadalom nevében kikéljenek és segítségért kiáltsanak a sajtóban, a parlamentben!

Elismerjük ugyan, hogy az akadémiának sok a dolga és temivalója még a nagy emberek irodalmának fejlesztése körül is, mely igénybe veszi az akadémia anyagi és szellemi erejét, de miután a gyermekirodalom kérdése ma már odáig érett, mint egy meggyógyítható, nagyon beteg és ingatag testnek gyors ápolása, ezért fel sem tesszük és el sem is hiszünk, hogy akadémiánk, mely nemzeti irodalmunk hatalmas örökéret szerepel, hogy a gyermekirodalom ügyében: tétlenül maradjon s hogy e kérdés megoldását nem csak megtagadja, de megköszönteti is akarná!

Nem mondjuk ezzel, hogy azt tegye az akadémia, a gyermekirodalom érdekében, mit egy nem akadémikus egyén vél, lát és hisz ez ügyben kivételnek és ezelszerűnek, hanem tegye azt, amit legjobbnak talál, csakhogy tegyen valamit, mert hiszen kulturánk fejlesztésében azt tartjuk, hogy a tudós akadémia a legkívívottabb tényező, melyetől segítséget és utalmat várunk, midőn a nemzetnek arra szüksége van.

Nem kívánjuk továbbá, hogy az akadémiát igazok maguk irják a jelenleginél: jobb, nemesebb irányu gyermek-olvasmányokat; nem kívánjuk, hogy az akadémia maga teremtessen gyermek-irodalmat, de annyit elvárhatunk, hogy anyagi és szellemi ereje támogatásával pályázatot hirdessen oly művekre, melyek kizárólag

¹⁾ Tekintettel az egyházra.

TÁRCSA.

KIE HÁT A BABÉR?

Pérgen letűnt a kor, midőn dísz, fény s babér

A büszke érezelmok koronáját tesé, —

S midőn a súlyos kard világra vas-kézben

Nemesse tett s beirt a hős urak közé;

Ma már a nyers erőt fölülmúlta az ész,

S csak szánó mosolyt nyer, ki nem számít s mérész.

Tudományok után szorjuzott a világ,

Vizsgálat a földet, szétbontá a léget,

A csillagos houban röpkeidre bolygogott —

Az ég és föld között új út keresett, —

És az előtt nyílt föl a dióságy-templom,

Ki lángézszelet munkált a közbabórságyon.

Ép így sok igazság és sok szerény elv

Mis élv és igazságunk előtt állhatatl,

Mert — a mint ők mondák — a lét nagy mezején,

Ragyogó boldogság így pompázik s réml,

... S mi ez a boldogság ...? Sírí virág, s a hant,

Melyből nő a virág, szívet takar alatt,

Oh mert e boldogság, melyért az éz fárad,

Kába álom maradv s hideg fény a színek,

Mely örvényként mozog, mit üres fogalmak,

Téves ingó tanok be sok' se töltnek, —

Sötét szorongásot le nem gyozzi kétely

Derrugat örömben, neki épi fény kell,

Alé e szívet küsz s nemes ábrándjait

Az örök fény Urát, Istent mutatja meg: —

Ki elbűbél, fével és gyöng ellen

Egy s hivatással küzködni nem remeg ...

Alé a szent babér és az örök ártób ...

Tűd az lét midőig — hős Angyazentgyház!

Gáspár István.

Még néhány szó XIII. Leo pápa jubileumához.¹⁾

A páratlan nagy világesemény mely a föld minden népeinek, a világ minden nemzetének, államainak és országainak, az összes világtársadalom minden nemes és előrehaladottabb rétegeinek figyelmét Róma felé irányítja, lehetetlen, hogy e szerény lap olvasóit is érintetlenül hagyja.

A hóvá 19. századon át eddig a megváltás, isteni ereje mutatott magának, a hol a kereszt diósége felragyogott, ott e napokban mindenütt, de mindenütt, a megváltott és a megváltás tudatával bíró emberimen létekvilágán a Krisztus helytartója iránti gyermeki mély hódolat-érzetének árja hullámozik át.

A hóvá a kereszténység új lelki életre ébresztő szelleme elhatott, ott mindenütt e napokban milliók lelke emelkedik fel az ima szárnyain Isten örök trónja elé, bizalommal esedezvéen Krisztus helytartójának, a világ heke-fejedelmének, diósóen uralkodó, ötven éves áldozását ünneplő Szentségnek Atyánk XIII. Leo drága életéért, a kath. egyház felmagasztaltatásáért, a névly és pogányság sötétségében botorkálóknaak megtéréseért. A világ-egy-

¹⁾ Ez év XIII. Leora névze jubileumi év, azért az ő 50 éves pápaságáról szóló ezikkék még mindig időszertiek.

a gyermekek érzelme — és lelki világához mért oly alkalmas olvasmányokat foglaljanak magukban, melyekből nyerjen a gyermek-világ élvezetet és egyuttal elcseszze bennük az ösztönt: az Isten, a hazs szeretet — és a tudomány-szomj iránt. Pályázo akad elég s az ezekből befolyt munkákat aztán, ha az akadémia megbírálja, lehetetlen, hogy ne találjon a pályamunkák között olyat, a minőre gyermekeinknek szüksége van s a melyekből ne merítené később hasznát a társadalom, a nemzet gyermek-világa!

Bóbi Arpad.

TANÜGY.

Egy nap

a népiskola I. II. vegyes osztályában.

(Emlékrész az 1887. évi 12. füzet 187. lapjáról.)

Szóltunk volt ezen előadás megelőző közleményében a gyermekek játékáról s kibocsátására vonatkozó eddigi gyakorlatról, mely minden ügyelet mellett nagy vezetett kellő sikerre, azért lássuk most a másik modót erre, mely több jót vezet a tapasztalat szerint.

Azon osztályból, mely magánfoglalkozásában van, egyszerre becsinálják ki egy szakaszt, pl. 2—3 példánál több fiút, vagy lányt, vegyesen solva s ha ezek visszatérnek, helyeiket elfoglalják, harsánok ki újra egy másik szakaszt. És így megy ez végig. Kibocsátásnál, a esemlék tevélyem szempontjából nagy gondot fordítok arra, hogy a gyermekek lassan, nesztelenül — lábjelgyven járjanak; semmi kopogtatás hallható ne legyen, s így a tevélyes tanítás alatt levők figyelme meg ne zavartassék.

A következő órán az I. osztálynak: **Irvaolvasás** lévén előírva, tárgyalom azt a következőleg:

Legelőször kiindom a II. osztálynak a magánfoglalkozást, nevezetesen így formán:

Vezényezésre leeresztetem a padasztalt; ugyanugy egymásután feltartatom az írkát, írót, vagy tollat, hogy lássam, kinek vannak, vagy nincsenek rendiben írószközei? Felsőlítket egy gyermeket, s a szavaiak szabályainak megfelelőleg elmondatom ezen — már korábban beemlézett — verset: „Ne bínsd a másét!“ (Lásd Bárány II. olvasókönyv 56. olvasmány.) Emlékezet után írkákba íratom, azon meglgyáással, hogy mindenki lassan írjon, mert aki gyorsan ír, annak szép írása nem lehet. Gondom van azonban arra, hogy a fálraa leletével kikerestessen azon olvasmányt, a annak alapján írásaikat kijavítsam, oly formán, hogy a helytelenül, hibásan írt szót keresztül, vagy aláhozom, s helyesbítve a leírtak végébe leíratom.

A magánfoglalkozás kiindása után tárgyalom az I. osztályal az irvaolvasásnak mára eső tananyagát.

Az irvaolvasás tanításánál és keresztülvitelénél határozottan a Fildes József vezérkönyvébe foglaltak szerint járok el, mivel az általában eddig ismert vezérkönyvek — helyes egymásután, minden fildesleges ezizezoma elkerülése, valamint tömörség szempontjából, esakis ennek tulajdonítok legtöbb gyakorlati becsértéket.

Vannak mindazonáltal a vezérkönyvben egyes lényeges részek, melyek iránt — észszerűség, természetes könnyűség és több más indok alapján — szerzővel egyet nem érthetek. „Több szem többet lát.“ mondja a közmondás. Ugyanezért. — mint hiszem — nem is fogja a vezérkönyv nagyevű szerzője rossz néven venni, ha a kérdéses részekre nézve, gyakorlati tapasztalataimból merített szerény véleményemmel elmondom.

Mindjárt a I. S-ban arról van szó, hogy a gyermekek függélyes vonalat írják. Ennek a vonalnak „függélyes“ elnevezését én „állóra“ra módosítottam, még pedig azért, mert:

1. Ez a „függélyes“ szó a gyermekek előtt teljesen idegen. A spárgára kötött kő is előtte nem „függő“, hanem „litégő.“ — Nagyon hajos tehát ezen „függő“ szót az ő ismeretköréből vett anyag alapján behízonnyítani, s a tanítás ezen sarkelvét: „ismert-ráismeretlene“ betanítani. — Szerintem sokkal praktikusabb eljárás az, ha fálkálítom az asztala a méterrudat, s ugyanezen positúraban a táblára viszem, s mellette egy vonalat húzva rá, kilóztatom a gyermekekkel az így támasztott vonal keresztvécét, „állóvonal.“

háza e esodás egységében egy szent érzelmetől dohog minden kebel, ver minden szív és léter, egy imát rehog minden ajk.

Az anyagilag tehetősebbek, a nemzetek és társadalom jobbjai az apostoli tejedelmek sírjaihoz zárandókolyva, mások drága és gazdag ajándék tárgyakkal és adományokkal sietnek leróni a keresztényiség fejje iránti gyermeki legbensőbb kegyeletüket és kifejezni törhetetlen ragaszkodásukat.

De a gonoszság szelleme sem marad ki a nagy világ-mozgamból.

A pokol hatalmasságai, az örldégi gonoszság fia, a kath. egyház ellenségei a pápa tiszteletre méltó személyének ocsárlásával, a pápaság rágalmazásával, a kath. pápaság gyúvólásával, az egyház káronulásával, az isteni intézmények lerombolásával, a szívek elpogányosításával sietnek behízonnyítani isteni Megváltóunk eme szavainak: „a pokol kapui sem vesznek rajta diadalmat“ — örök érvényű igazságát, s ekkép Istent az ő műveiben és intézményeiben, éppen ezen aknamunkájuk által — mintegy önkénytelenül dicsőíteni és magasztalni.

S minden e világesemény mozgalmában a keresztény szellem hitvilágának napja zenitjét érte legrengyogóbban lível szét melegítő sugarait: minden a keresztény szeretet helye legelőkelőbb mozgásban tartja az örldési erkölcsi világrendet — s legszorosabban tűzi a tagokat a főhez. akkor tör ki a sárga irigység tájékozó és tandólo dülében a pokol gonoszság legvadabb és esztelenebb harsza ellenünk. Azért, mint ordító országn járkörül, keresvén, kif chlyeljen. De atyámfiai! ínt az apostol: sobrii estote et vigilate, azaz: ébren legyetek és vigyázzatok!

A mi reményünknek borzonya oly sziklába van vetve, melyet sem ellenségeink vad lárnjára és dilhe, sem pedig semmi más véz és vilhar föl nem fordíthat. E szikla azon nyugszik, kinek „legyen“ szavára letta nagy mindenség, kinek akarata teremtet és rombolhat száz világot: ki kezében tartja a világ sarkait, a népek és nemzetek tejedelmének trónját és koronát.

Nekünk katolikusoknak reménységünk azon sziklába van helyezve, melyre támaszkodva nagy szt. L eo megmentette Rómát Attilától és Genserichtől: IV. L eo Rómát és Olaszországot a szaraczenoktól; II. L s t v á n felszabadítá Olaszországot a longo-

bárdok durva uralma alól: III. S á n d o r megtérte Barbarossa kevélységét és üesése II. F r i g y e s kegyetlen elhymónis térékvéseit: IX. L eo felszabadítá Olaszországot a normánnok, V. P i u s az ottománok barbársága alól: IX. P i u s. szt. P é t e r éveit feltréve, sok diosó és örökemlékü diadalt aratott az újabb kor pogány áramlata fölött: XIII. L eo előtt pedig az egész világ meglhdol s a szízetlet, elismerés és szeretet adójával siet tejedelm trónja elé.

Imc Istent útnak kitérkészletlen és esodás mélysége. Habár Isten megígérte, hogy egyházával lesz világ végeig, de midn látjuk, hogy az egyház ellenségei forradalmat szítanak ellenünk, a keresztényiséget kiirtani, a szíveket elkeresztényteleníteni erkölkönek, az emberiséget újból a pogányiség fertőibe silyeszegen, az erőszakot a jog helyét trónra emelni: az erköliesít megvesztegetni, azt önként felszabadítani iparkodnak: midn látjuk, hogy a morált a vallást, a morált és vallást a neveléstől, tanítástól és iskolától elválasztani. Istent, Krisztust, egyházat tagadni s ezáltal az ember romlott természetét alánsni sietnek: nem lehetünk — önzertűnk és lelkiismeretünk meglgyezése nélkül — ezekkel szembe híderek és közönyösök.

Midn a pápa ezekkel szemben Krisztus helytartói magaslátárol szavat emeli, a fenyegető véz ellen óvatosságra, a félhúrjázó gyom kiirtására ínt, nem szent kötelességünk-e, hogy mint gyermekek atyjukkal, mint a tagok a fővel, a keresztényiség fmltartására, az igazság ápolására Krisztus országának a földön való terjesztésére és a lelkeknek a sátán rabzolgaságából való kiszabadítására Szentesges Atyánkkal szívvel és lélekkel, testi és lelki erünk és tehetségünkkel a világ-egyház szent egységében együltt és összemunkáljunk!

A pápa nem akar más, mit az egyház, az egyház nem akar más, mit az Isten. Az Isten pedig, mint Atya, az ő gyermekeit, — boldogítani akarja az összes emberinemet. Azt akarja, hogy e mult földi életnek szent akaratából és rendeltetésünkbl folyó felhasználása által a boldog örökkévalóságba vezessen. Azért mindig, de főképe napokon hatványozott hűvvel szálljon lelkünk imája Istenhez. Ki ily esodadolgokat mitelve beintük, tárt karokkal ílel fel a porból magához.

2.) Ugy tudom, hogy függélyes vonalat eskák függélyesen álló tárgyra lehet húzni. Minden más állásban levő tárgyra húzott függélyes vonal „merőleges”-nek nevezetik. (Feltételüljűe legyen a dicsőség!) Eppen a gyergőyi tanító-egyleti gyűlésen esett meg az, hogy a tanítás közben előfordult „függélyes” elnevezés az ahhoz értők részéről kifogásolattott. (Vége köv.)

Buzás Átvos, tanító.

Az Eötvös-alap 1887-ik hivatalos jelentése. 1)

A magyarországi tanítók „Eötvös-alap”-ját gyűjtő és kezelő országos bizottság tiszti karának jelentése szerint az alap pénztára bevett a jelen évben: 1. a múlt évi pénztári maradvány alakjában 3179 fjt és 9 krt; 2. folyó évi tagsági díjak és tagsági tőkék ezimén 1282 fjt 88 krt; 3. adományok és a tökécsített vagyon kamatainak ezimén 2627 fjt 46 krt, telmüt összesen: 7089 fjt 43 krt. Kiadott pedig az „Eötvös-alap” pénztára ezen évi jövedelemből ez ideig 5038 fjt és 32 krt. Nevezetesen: a) a tökécsített vagyonhoz esotlott az alapszabályoknak megfelelőleg 2438 forintot, b) ösztöndíjak és segélyösszegek alakjában kijutott 32 rendes tag javára 1750 fjt, c) a „Tanítók Országos Arváltaja” számára ösztöndíjlatott 300 fjt, d) inokai teendőkért adott azon két vidéki tanítóknak, a kik Budapesten az egyetemen tanulnak 240 forintot, nyomatványokért fizetett 105 fjt, f) az ehikéségi irada kiadásai papírra, levelelőkekre, levelezési lapokra s egyéb aprólékokra összesen 151 fjt 10 krra rugnak, g) szolgáló díjazása és egyéb apró kiadás telt 54 fjt 22 krt. Az „Eötvös-alap” 27,811 fjt 97 krtv tökécsített vagyonából 24,000 forint a Magyar Földhitelintézetnél helyeztetett biztosságba, 2700 fjt meg az illető alapítók kezélek: 2111 forint pedig nagyobbára takarékpénztári könyvecskékkben van elhelyezve: csak az alapnak mintegy 50 frtvnyi névértékkel bíró sorsjegye nem helyezhető el gyűmölcsösözék.

Miként a fentebb közlőtekből kitűnik, a jelen évben ezideig az „Eötvös-alap” rendes tagjain boirakoztak 6000 néptanító, illetőleg tanító, tanár és kir. tanfelügyelő, valamint kisközdévi és gyermekkertészai közül csak igen kevesen szolgáltatták be az 1887-ik évre szóló egy frtvnyi tagsági díjikat, remélhető azonban, hogy a folyó évi számadások lezárásig, 1888. jan. 20-ig nemcsak a hitrelekos közül fogják még számosan az évdíjt besolgáltatni, hanem még új tagok is tömegesebben fognak jelentkezni: erre enged következtetnünk azon nagyobb méretekben mutatkozó érdeklődés, mely a mult hónapban közbe tett felvévés eredménye nyomán tekinthető. Hetenkint igen számos levelezési lap érkezik az „Eötvös-alap” orsz. bizottságához, melyekben egyes felkesebb tanítók, tanfelügyelők és tanügy-barátok fölünk alapszabályokat és gyűjtő-íveket kérnek.

Örvedetes jölesség gyanánt említhetjük fel, hogy a jelen évben ezideig 6 rendes tag részéről fizetetlen be a 20 forintnyi tagsági tőke es számosan besolgáltatták a tagsági tőkének első öt forintos részletét is. Különösen nagy örömmel vettünk arról is tudomást, miszerint egyes jelesebb kartársak nevére, valamint egyes szegény tanító-özvegyek és árvak javára kisebb köntöken krajczáros gyűjtésekből szerzik össze a 20 frtos tagsági tőküket. A temetkezések alkalmával a tanító-körökre is átlarapzó koszorú-kultusz gyakorlása helyett néhányan, igen helyesen, az a szokást kezdtek meg, hogy koszorúvált helyett az érleles halott emlékére az „Eötvös-alap”-nak és a „Tanítók Országos Arváltaja”-nak javára gyűjtéseket eszközölnek. Jobban is illik hozzáink érdeles halotaink emlékeztetnek ily módon való megisztelese.

A tanítói egyesületek es testületek közül három szolgáltatta be a jelen évben a 100 frtos tagsági tőkét, részben annak felét. A tagok után járó 10 kros adományokat pedig ezideig 14 tanítói testület szolgáltatta be.

Az adományok rovatában álló rételekből ki kell emelnünk, hogy az 1887-ik évben 19 takarékpénztár és más pénzüzetet emlékezett meg ezideig az „Eötvös-alap”-ról u. m. 1. Esztergomi takarékpénztár, 2. Békési néplanak, 3. Jászkerületi néplanak és takarékpénztár, 4. Tordai takarékpénztár, 5. Pestü Hazai Első takarékpénztár 6. Jánosvárosi, 7. Torontálmegyei, 8. O. és Törökkanizsai, 9. Körnendi, 10. Szeghalomvidéki, 11. Szentes-vidéki, 12. Pápai, 13. Csonglédi, 14. Lévai, 15. Abauj-Sepsü, 16. Nyárádi takarékpénztár, 17. Pankotai néplanak, 18. Lévai takarékp. és hitelintézet, 19. Bicskei takarékpénztár. — A mikün ezen pénzüzetetek igazgatóságainak egyesületeink nevében itt ismételve köszönetet mondaink, azon reményben ringatjuk magunkat, hogy még több más hazai pénzüzetet is meg fog emlékezni a magyarországi tanítók országos segélyegyesületéről. (Vége köv.)

Kalászkok a tanügy mezejéről.

Ugyancsak furcsa dolog! febr. 25-ön a bpesti egyetemi ifjúság megyötöte a katolikus „Magyar Atlán” lapot, mert igazat mondott s felszólalt a *kath. alapokban álló egyetem* dekahatóságára ellen. Né. hitaba, tavasz van s a hóval a valóság nélkül nevelt egyetemi ifjúság ezse is olvadozik De mit is értett az egyetemi ifjúságunk únszke bölgyözö esztalansága a veterán lapnak? — Éppen semmit, sőt nagyobb auevességel szegzett neki a katolikus világhoz. Egy tette azok a hoves fizetők, mint egykor Luther a pápa hullájával, moha elégett, mégis tudja a világ tartalmát. Az egyetemi ifjúságval megalval mozgással össze a rüdsött követ, ha kinék át vezet? — A bizony csak szegény fogadunk! Erre consequentiam! A Pázmány Péter alapítványban ugyis bpesti egyetem kati. jellegű olyanokra beszenveztek az ária philo-theologis infútkedéseit a sok katolikus professor megal-falásával, hogy már az alapító is eltagadották, szert szólatt fel febr. 28-án Dr. Háyvald Lajos bíbmonok ur. vétele a kati. jellegű, mely igazságtalann előpöröktik s az alapító szándékaitól eltértek. Proh. doly! tempora mutantur et homines illis.

Rossz omni bíz az is, hogy Pázmány Péter Karolyi szepmi m. kir. tanfelügyelő vállalkozásaitól elötagták s elzáratt, de az érdeklent bírlétesnek a görögnyel. tört. borvata messzisével végett vetett ill. sim. quis status auxil. ad gloriam! — p —

Néhány szó a gyümölcsfa-tenyésztésről.

(Folytatás.)

Midőn a fáskaola helye körül van árkolva, annak délre fekvő felosztása szerint egy hüvelyknyi árkoskákat kell vonni, a kerti zsinor mellett egy jó lábnyi távolságra egymástól, s ezen árkoskába kell a magot egyenként berakni, s azután gondosan betemetve, a földet kissé meggyomogtatni. Némely gyümölcsfa-tenyésztők azt állítják, hogy ezelszerűbb a magot rendetlenül vetni, mint sorban illetni, mert az egerek könnyebben megtalálják s fölemészik a sorban talált magvakat: azonban a tapasztalat általában azt tanítja, hogy a hol sok ezer van, a szétvetett magot éppen úgy fölemészti, mint az illetettet. A sorba illetés azért is ezelszerűbb, mert könnyebb azt így a gaztól megisztoztatni, könnyebb a kapálás es föld porhajtatás, mint pedig, mint már mondtam, legfőbb elősegítője az illetvények szaporá tenyésztésének.

Szilva- es eseresnyve-magvakat külön kell illetni, es sokkal könnyebben, mint a fagy fajok magvakat. Mivel tapasztalat szerint a kemény lejú magvakból csak a szokot veszni, labár két es három hetre trágya-lébe áztatnak is: ezelszerűen eselekzik aki szilva-laj-táskát, apró val-eseresnyveket is illetget fásksoldjába, mert így hamarabb eszélbe jut, mint magról illetés után, mitün ezek is szintén megemésültek. Az általában tapasztalat azt bizonyítja, hogy jobb a fásksólat öszszel, mint tavasszal föbíllítani, mivel a törzseket is el lehet illetni, mert az öszszel illetett magvak a p. r. l. hóra esakimen mind kikelnek, s a tenyészetenek alig van más tenni valója, mint a fagy által okozott hasadásokat viasz vagy agyaggal bekenni s a gyökér körül támaszt föllyújásokkal betenni, trágyázás, támasztani, melyogy az ifjú fásksók kidílelezesnek a tavaszi erősség miatt.

Mihelyt tavaszkor a buján lújni kezd, azt azonnal gondosan ki kell a fák körül gyomlálni s kapával körül ásní, hogy a fa talaja mindig puha legyen: es ezt legálább is minden 2-ik hónapban meg kell tenni, ha jó gyűmölcsöt akarunk élvezni. A fiatal fásksókat megkelelnék — nyáron folyó vagy kút vízzel meg kell öntözni valahányszor kiskérd a talaj: trágya-level való megöntözés igen elősegíti a növést, azért néha-néha ezt sem kell elhanyagolni. A gyomlálást gazt a fásksola valamelyik szögletében rakásra gyűjtve s ut eza sárra a legegyszerű, pompás kerti trágya gyanánt — főleg virágoknál — tel lehet használni. Ha a fiatal fásksók hüvelyknyi vastagságra megerősödtek, ki lehet azokat illetni. De illetéskor minden esemetet meg kell gondosan vizsgálni s a megsértett gyökereket s a korona felső részét le kell vágni kerti-lóval, ugy-szinten a sziv vagy fő gyökér nagy részét is. Arra nézve, hogy a fiatal fát meg kell nyasadí koronájában u. két féle nézet van a dendrológusok közt: némelyek ugyanis azt állítják, hogy a meggyesett fásksók elesenevesztődnek — míg az épen hagyottak gyorsan felünek: mások ellenben e meggyesést ezelszerűen tartják, mert a fák megerősése ez által bővösztetik. A meggyesés után, ha azt éppen vegre akarjuk hajtani, közvetlenleg kell eljánni: a törzseket 3 lábnyi vonalban egymástól távolban ily alakú sorbanekel rakni:

Ez által azt nyerjük, hogy a törzseknék több helyük levén a földben, gyökeik több táperőt szilvatnak magukba, s azük nem ányalván be egymást — nap es levegő jobban hathat rájuk. (Folyt. köv.)

1) Tárgyalmasz miútt későt!

SZÉPIRODALOM.

„HAJNALKA”-nak. szerény válaszul.

Mily szép, mily dicső! Szíved ha jó s nemes;
Éreghen, ékesen, Türegy! . . . szeretői csak
Jelent — öröm között Hozói mellet keres:
Lelelni csücsöken! Ki lézta, szent s igaz.

Hogy kebled édesít
Ne döljle szenvedély
A hitnek árgyiban
Szeretve törj s remélj!

(Kölcsvártól) Egy valaki.

Visszaemlékezések.

(Elhunyt barátom hátrahagyott naplótöredéke.)

Az ember élete küzdelem a földön, keserű tapasztalatok, inség és nyomor osztályrésznék a hosszú vándorlásunkon! Talán ragyogva, szépen két fel a nap éltünk hajnalán, bíborral vonva be a láthatárt, mely merész reményekre jogosít, de csak hamar többé kevésbé gonderthes fellegek vonják be azt, s az ezekből alá zuhanó vihar, a nehéz megpróbáltatások, a sors keserű csapásai s a szenvedélyek rohama, végzetlenséggel fenyegetik az életenger hánykódó hullámaina tava baladó létünk sajkjáját.

Hány képes e kemény harezot nyugodtan kiállani?! . . . A mindem napi élet tapasztalata, számtalan jelensége feleletet ad reá. Tekintsünk körül az emberi társadalomban. — Találkozunk akárhányszor oly egyénekkel, kiknek e küzdelem mély harázdákat vésett arcukra, kiknek látása minden érző szívre mély hatást gyakorol, részvért, szinte rokonszenvet érez az ember e szerencsétlenek iránt, s szívvel kíváná enyhíteni sorukat, őket boldoggá tenni. Amde ez ohaj megvalósítása fellmulja gyarló emberi lehetőségeinket, erre csak Az képes. Ki után 4000 évig sóhajtozott a szenvedő emberiség, s ki végre eljövén, belétkét, lidő-balsamot adott rendelési által, e szenvedő emberi nem sajtó sebére! Boldog, ki e rendeléseket teljesíti s a Krisztus urunk által nyújtott eszközökhöz szívvel ragaszkodik; boldog! mert azt az élet keserű csapásai, a megcsalatott remények megingathatják talán egy pillanatra, de megdöbbeneti soha sem fogják, s odzett, százados tilgy gyanánt fog állani, ameg megújuló vihar tombolásával nyugodtan szembe száll!

Mert kinek szívét az űdvözítő által bemutatott, hit, remény és szeretet isteni erényei betöltötték, az megtalálta Ariadne útmutató fonálát, mely őt az élet labirintjából bizton fogja vezérelni örök ezéjla felé! Amak nyugodt lesz amaz ora, melyben utóljára válnak szét sáppadozó, elhaló ajkai, hogy bésut rebejgenek elmaradó szereteteitől s utóljára emeli tel vissza-vissza hanyatló kezeit, hogy bár még egyszer esökölhassa a megremegő újjai között tartott sz. szüfletet! . . .

E gondolatokkal eltelve tértem vissza lakomba egy hosszú átvirrasztott éj után szeretett társam halálos ágyától, kinek szemei becsöködtek, hogy csak ama napon, az ítélet nagy napján nyíljanak újra fel. Ő is azon számtalanok közé tartozott, kiknek kemény harezot kellett vívniok ez élet mezéjén. — azonban szenvedő vonásom át-át törtek a nyugodt önmegadás és Istenben vetett bizalom sugarai. E rendíthetetlen nyugodtság és szilárd hit van kifejezve jegyzeteiben is, melyet hátrahagyott iratai között találva, most közzé teszek.

Az első közlemény így szól:

I.

A bimbóesés pillanatától fogva egy közös örökség, egy közös sors vár minnyájunkra: éltünk végén a halál. Bőleség és koporsó! két határkő, melyek keretöbe foglalható az egyedek egy, mint az összes emberiség szereplése. Éltünk, hogy meghaljunk és meghalunk, mert éltünk, ez bizonyos. — Elődeink is felléptek az élet színterére s betöltve rendeltetésüket, leszállottak arról: reánk is hasonló sors vár! Mily könnyű ezt higgadtan átgondolni, s mégis mennyire nehezére esik az embernek azon pillanatot elviselni,

melyben a kérélhetlen halál kiragadja szereteteit ölelő karjaiból, őt árván, talán utolsó földi támaszától is megfosztva, hagyja hátra. A ki átélte, az tudja! . . .

1874. okt. 11-ikén szomorúan szállott le a boros öszi nap; csakhamar homály vette körül a láthatárt, néma esend honolt körülkörüll; az órák multak, s már-már sötét szárnyán közelgett az éjfel. Városunk utcazi néptelenek lettek, körülünk minden nyugodt volt, esend volt, siri esend kis lakunkban is: virasztánk és pedig édes anyám halálos ágyánál!

A ki képes felfogni, hogy mi e szó: anya, hogy mit adott Isten minden gyermeknek egy szerető jó anyában: az talán el tudja képzelni lelkiem szorongatott állapotát! A kétségbeesés e pillanában nem tettem mást, állapítottam, mint leborulva, kérti a Mindenhatót: éltenék fontartásáért; hisz, egyedül őt, a keresztény anyát helyezé az Ur a családi szentély középre, hogy békét és megelégedést áraszon a család fölött s vezérelje boldogságra Istenről reá bizott magzatait.

De hasztalan volt könnyörgésem . . . az isteni kifizérkészhetlen bőleségnél más volt elhatározva!

Templomunk tornyán egyetlített az óra, midőn az előbivott lelkész végre vissza lépett anyám ágyától: — a haldokló felém tekintett, mondani akart valamit: bésut venni s gyermekét megáldani: megértém a tekintetet s zokogva borultam le ágya elé, majd a felém nyújtott kezeket esökölgatám.

Felédhetlen jó anyám beesett arcza a megbatottság künyei peregetek le, hisz nehezére eshetett szállítottól ily hamar megválni — de erőt vévén magán, remegő, elhaló szavakkal bátorított az élet és sors csapásait Istenben vetett bizalommal fogadni, szívre kötö a hit és szeretet erényeit, végül pedig utóljára keblére szoritva, visszahanyatlott vánkósára.

Soká voltam leborulva haldokló szülöm ágya előtt, kábult lettem, nem hallottam utolsó hörgéseit, nem szemléltém a kifejlődő iszonyu végtusát!

Midőn magamböz tértem, még egy alak térdelt mellettem, lelki-átvám volt, ki könnyezve tekintett fel a Magasságbelhez . . . édes anyám szeméi lecsöködtek! — egy szeretett lényvel kevesebb s egy elhagyott árvával több volt a világon! . . .

Isten adta. Isten elvette, legyen áldott szent neve! (Jób szava.)

(Vége köv.)

ISMERETTERJESZTŐ.

— Erdély nemzeti színei 1538-ig azok voltak, melyek Magyarországéi: akkor Erdély szüfvetéses nemzet volt: magyar, székely, s szász a román jobbjágy volt. A magyarok átvették az anyországy vörös színet, a székelyeké volt a kék, a szászoké az aranyos sárga, Erdély különválás után is sokáig használta a magyarországy színeket s csak 1612-ben kezdett külön színeket venni: akkori ezimere (hét vár, fekete sár, nap, hold és esillagok) 1659-ben állapítottat meg, de a színekről intézkedés nem történt. A fejedelmi függő pesetek színeiről részint a 3 erdélyi részint a magyar vörös, fehér, zöld színeket voltak. 1765-ben Erdély ungy fejedelemségé lévén, a királyné azt rendelte, hogy Erdély színei a kék, vörös és a ranyos sárga legyenek mit az 1791-országygyilkés VI. t. ez. is megörösített s így volt 1848-ig, mikor az unió által a XXI. t. ez. Erdélyt is befoglalta s azóta egy szint használ Magyarország: vörös, fehér, zöld, ezimere is ma magyarországy csak.

— Szt. Márton ludja. Azon körülmény, hogy Márton tudja nevezetes, melynek nyoma csak a Magyaroknál van, felvilágosított igényel, minthogy némi sületlen merök köringnek róla. — Hajlan t. i. a pogányok, románok és görögök őszszel, (novemberben) mikor az új bor már íhatóvá forrt, Eskulap szüfret istenének tiszteletére vigalmi mulatságokat rendeztek, s hogy a bor amál jobban esék, ez alkalomkor hízott libát ettek. A még pogány őseink is e szokást a rómiaktól bevették és mikor boruk már kifort, tehát novemberben, házi mulatságot rendeztek s a jó embereket lakomára hívták. Ezen szokás, ha keresztények lettek akkor is megmaradt s mivel esetleg ezen Eskulap ünnepe Szt. Márton pülpák († 398 nov. 11.) napjával őszszek, a mulatságnak ker. nevet adtak s hívják ma a házi ünnepeket: Márton libázásnak. Márton libájának melleszint a közép időmúrtásra alkalmasnak véli: — eről azonban mit se tudunk.

— A magyar ludak Nesztora. Bakonyban, özv. Gáspáris Mihályné asszony birtokában van a legiregebb liba: 38 éves; minden évben 14—16 tojást rakott s 570 libának adott éle-

tet egy maga ez — idő alatt. Az első, harmad, négy, ötökük száma számlálhatlan. A rászorított korú lud-asszonyok, noha előhaladt koru, még a legjobb egészséghen van és szaporítja fajtát. A ludak közt nagy tekintélynek örvend az ősz nagymana. Aból a régi jó világból, mikor még izévol mérték a türökhozát s a lud-anyóka még helyke „hugon-asszony” volt. — Van még egy vén gunár is életben, még pedig jóságos: Jókai Már birtokában. E vén gunár-legény — a svábhelyi Jókai-villában lakik s ott ápolják korát megillető gondjal; neve Márton. Mikor még Harezónak hivatás és a lud-anyókaok széptevőre lehetett, súlyos haj érte: látat elérte, mi hegyőgyult, de azóta sántán, döcögve tölti életét Márton-bácsi.

— Történelmi emlékenapok. 1710. január 1-én az érsekséjvári örség a Rákóczyhoz hűtlenné lett Boeskey Lászlót elfogta és harmadnapra lefejeztette. — 1471. január 14-én VI. Pál Pápa szentelt kardot és kalapot küldött Mátyás királynak, melyhez 18 ezer drb aranyat esaltol. — 1271. január 18-án Lujny el B. Margit királyi hercegnő, domokos-rendi apáca a budai, utóbb róla nevezett Margit-Szigeten, 29 éves korában. — 917. január 21-én a Lörh-ringen ellen vonuló diadalmas magyar hadak Basél városát, a Rajna partján romba döntötték. — 1546. január 26-án Pozsonyban tartott országgyűlés törvénybe iktatta, hogy a király Konstantinápolyba csak magyar követeket küldjön. — 1876. január 28. — 29. éle közti éjen halt meg a „haza bölcső” Deák Ferencz. Temetése a nemzet örösi gyász-részvétel mellett február 3-án volt.

1492. február 2-án a nemesség oly nagy számmal gyűlt össze, hogy Budán a teremben nem fértvén, az országgyűlést a Sz. György tere mellett megnyitni. — 1386. február 7-én II. Károly király, Erzsébet királyné termében a nádor jeladására Forgách Balázs által megmáshatott és sebei folyton pár nap múlva meghalt. — 1607. február 8-án az erdélyi rendek Rákóczy Zsigmond kormányzó a Kolozsvárt tartott gyűlésen fejedelemsé választották. — 1539. február 23-án Szapolyai János király Izabellával, Zsigmond lengyel király leányával Szekes-fehérvárott menyegzőjét tartotta és ezért is megkoronáztatta. — 1478. február 28-án Mátyás király Pozsonyból, az ottani háború alatt hozzá esatlakozott osztrákokat a bűség-ösztől feloldja.

Levél Borszék ki nem adása. házi kezelése ügyében.)

Válasz az „IGAZSÁG” 2. sz. 15. l. között levélre.

Nagyontisztelendő Szerkesztő ur!

Borszék haszonbérbeadásáról becses lapjának az „Igazság”-nak 1. számában közreadott kis cikkékre négyen becses lapja 2. számában alapmélköl vehemens felelet jelent meg. *László Dávid* Borszék-tulajdonos? — ur és több társának aláírásával. E közleményt könnyen viszonyítás nélkül hagyhatnók, minthogy az ön-magában hordja megsemmisülésének magyart és már is porcsikká tétetett a talpra esett szerkesztői megjegyzések éles nyílaitól.

Azokban, mert némely körülmények ráutaltak és nehogy el-lennézetem levő felelők elkaportottan mondhasssák, hogy ezikkük olvasásán ajnkunk dermedett a szó; jonak látjuk némány megjegyzést ide ígathatni.

Azon tisztelt urak, kik minthajánom? — Borszék törzs-birtokosai, kik „egy nyitra 10-en mennek”; „ismertethányában tengő-dönék” mondják kérdése közleményüket.

Ejha!

De lássuk mi-e alapja?

Allítottuk; hogy Borszék 25 évre leendő bérbeadását határoztotta el a tulajdonosok képviselő-testülete:

hogy Borszék évi fizta jövedelme 12 évi átlagban 70,000 ft, mint — szót most tudtunk — mely összeg után és annak idején ezikköz urak közül némely illetékes fel is vette az ő rá jogosult osztalékot; tesszük a volt illetégtartó, firdőbített, jegyző stb.; állítottuk továbbá: hogy „nézetünk szerint” — „könyörgünk: a „mi nézetünk” szerint — a bérbeadás-feltételei hátrányosak, sőt veszélyt hozók stb., végül, hogy a határozat fellebbezés tárgyát képezi.

Már pedig ezek mind való tények ma is!

Hogy a bérbeadás hátrányos és veszélyt hozó, arra is vanunk érvelők:

mert 25 év nagy idő s a szabadrendelkezés szép jogát így hosszútudore kezünkblől kibeszéjteni könnyelbűségnek s az utonezendeket is ellátni attól, bílnék tartjuk:

mert 70 ezer ft után 50 ezer ft h. bér kevés;

mert azon körülmény, mint kilátásba is helyeztetett, hogy egyes községi tulajdonosok — természetesen a vagyonosabbak és tekintélyesebbek, más szegény halandóknak nemes is 3000 ft rész-vénybe feltetésre pénze, mondjuk — hogy egyesek is lehetnek és lesznek is a bérlo részvény-társaság tagjai — veszélyes. Szerintünk a részvényes-jelölt, vagy talán a részvényes képviselő, firdőbított-mányi tag a vele vér-községében, avagy érdek községében álló egyénekkel nem képes az ügyek intézését a netáni bérlet megkötésénél, avagy ellenőrzéséből letolva maga alatt kivánni módon teljesíteni. A magán — részvényes — védeni fogja érdekeit a köz lefelet alatt mindenha s a köz? —, nélkülözni fogja a hivatott védőket: de végül, mert a bérlo társaság könnyen ezéln tudheti ki Borszék érdeke ezim alatt beépíteni — nem 200,000 ftot — milliókat. Akkor? — a bérlet idő lejár. Pénze a tulajdonosoknak természetesen nem lesz. Borszék kamat fejében, nos meg poton vételéről „idegen” kezre jut. A szerencsétlen nezendők, a várrág helyett átkot fog ültetni: megnyomorítottak akkorra már hegyespedett sírhalmára, de az keveset használ: mégis ha Borszék-re töved, idegen lesz a hazában.

Es most kérjük meg „?” jelzett urat és társait, miért „teng ezikkük az ismerethányában”?

Mímagunk a legjobb akarattal sem találjuk ki s azért az idezett kifejezést az onok részéről *elfogadásnak* ítéltjük, melyet csak azon ezéllől követelhetek, hogy ezikkük annak révén minél nagyobb derrel-durrall induljon diestelen útjára.

A „megbízhatlan” taju, feltűnést hajlászó? kifejezéseiket fölösleges szó-szótárkardásnak tartjuk s mennyiben ránk vonatkozhatnának és sértők volnának, a magunk részéről is visszautasítjuk.

Tudjuk, hogy a bérbeadás eszméje nem mai keletű; még 1885-ben „felszűre került” s némelyek pár száz forintra 7 es bizatt-sálgáltak az eszme érdekében Borszékben, a helyszínen *es mind-ezek dazára a bérbeadási javaslat a közös képviselő-testületnek Szérbőlgyen tartott öszü gyűlésén 1885. a legfeljebb azáltal visszautasítottat*. Azt is tapasztaltuk s pedig váratlanul, hogy „nem alszik az igazság” a javaslat újhol felvetettét alkalmilag, annygy lanyban — a mult év őszén, oly indokolással, mely ma a Közös Képviselő-testületnek 1. év márcz. 12-iki gyűlése által elenyésztetett. Tetszik tudni? Az *általok firdőbörtési állás szerezett, lak-bérlo; es ezéllől építésének elünnökölésai elrendeltettek*. S így onok, a bérbeadók, jó részben indok nélkül maradtak, mert a jövedelemcsökkenést is, melyet az átmeneti intézkedések okoztak vala, majdan kiköszörölni a jövő év.

Ezek folytán kijelentjük, hogy kértéses ezikkük érdekében nemes önkini helyreigazításokat tenni. Borszék-tulajdonos községnek Közös Képviselő-testületét mirol sem vádolunk, sőt még eslekedtetni a bérbeadás körül sem bíráltuk, mi különben jogunk volna. Így tehát a „rosszakarat”, elgöhrög jelzők elöl könnyven kiérthetők.

Egy szóval az „Igazság” 1. számában közölt ezikkünket egész terjedelmében fentartjuk. De kérjük, urak! ne sziszegjenek az abban foglalt erős kifejezésektől, mert csak a „szüpleseknek stb.” szólnak azok; sajnálunk, hogy találya éreztek magukat. Ártatlan embernek könnyű a belküsmérete, *önök tehát, ha „nem forró” es fújnak a léssel*.

Egyebekben béke, vélnék. Magunk is azt óhajtuk, hogy a nagy község, az illetékes hatóságok azon törekvést támogassák, mely a tulajdonosok és a közegészségügy érdekében legjobbnak mutatkozik; azonban nem maradhatunk meg a jámbor óhajgatás mellett, most is meglévén győződve arról, hogy a 13. év óta gyakorlatban levő hasznosnak és kifülnök bizonyult házi kezelés (kellő szab. szerint az adott viszonyok és körülmények között) sőt egyáltalán a leghelyesebb. Mi azért a *házi kezelés* elvénket fenntartása, fejlesztése mellett küzdünk, mert ez vezet arra, hogy Borszék mihamarabb *el foglaltja azelőt helyét a világtársadók sorában*, hiszen régmólvá van:

„Csak az hasznos, szükséges — egyszerre es nemzetre — ami szabadon, önmagából fejlett ki. Ami jogok árán vásárolhatik, az tartos jölettel soha sem szál.”

Ez a mi jelölkünk. És mábar nagyra becsüljük a *haszonbérbeadás elöl* de magunkévá tenni, elbogaradni soha, soha sem fogjuk! Boldoguljunk onok vele, ha — tudnak, — mi az „Édvizítóval” szövelünk *es elöl* mindig: „Távözöl tölünk sátn!”

DITRO, 1888. márcz. hó 15-én.

A Nagyontisztelendő Szerkesztő urak mindig kész szolgája

ÖS.

birtokos, k. képviselő.

HIRROVAT.

HAZÁNKBÓL.

— Figyelmeztetés. Lapunk azon tisztelt olvasóit, kik az 1-ső és 2-ik számotoly szándékából nem küldötték vissza, hogy azt, mint előzetes kíváncsi megfirtatni: tiszteltetésben kérjük föl, hogy az előzetési díjt lapunk ez évi folyamára (és a kik a múlt folyamokról is volnának meg hítralekban) sziveskedjenek kindó-hivatalunk ezimére mielőbb beküldeni s azzal szeryen kezdőlapunk fennállásá hozafásjókarrattal elősegíteni! Lapunk többszöri meglejtetése iránt csakis az előzetési és hítralek-díjak beküldése után intézkedhetünk, ez intézkedés minelőbbi keresztfülvetele pedignagyon is óhajlando. — (Az intentio bejelentések előzetesül vétetek.)

— **Egyházi kintüntetés.** Nm. Lánhart Ferencz püspök urunk ő Exeja március 1-én Nsgs. és ft. Salamón Alajos dítói plebanus urnak betegsége miatt a fűesperi hivatalról lemondása következtében gyergyói kerületi fűesperessé ft. Bóth Xav. Ferencz szarhegyi érdemlus plebanus ur ő nagyságtól nevezte ki, kinek böles atyai vezetése alatt 21-én a kerületi papság és tanítók szokatlan szép számban jelenek meg Szarhegyre a husvéti szti. gyakorlatokra. Márcz. 6-án pedig a dítói egyház megírték fontos hivatásügöndökü állására: T. Siklódy Péter fűlhbirtokos urat kéréskedtet kinevezni. Ad multo amos!

— **Márczius 8-án** a dítói előleg-egylet évi nagygyűlést tartván meg, a következő tisztviselők lettek az egylet vezetése me egyválasztva 3 évre: Igazgató-elnök: Szatmári János gyogyoszerész, alig: Füllöp István k. jező; üzlet-vezető-pénztáros: Füllöp József úju barátunk; ig. tagok: Vendl Aladár, Gaál Miklós, Küllő János tanítók. Császár József szarhegyi k. jező. Puskás Antal dítói fűlör, Lázár János, Jakab Péter, kereskedők és Bajkó Gyula fűlör. vizsgáló bizottság: elnök: Lukáts János kereskedő, tagok: Vranesits Gyula tanár és Veress Sándor kereskedő. — **Márczius 12-én** Dítói és Szarhegy testvér-községek Ditróban megtartották évi nagy gyűlést, melyen a legdíeseretesebb egyetértéssel több úrvás határozat hozott Borszék re nézve: neveztesen, hogy nagy vedelő építések: állandó, ott lakó orvos választassák, s a borszéki fűlörre vonatkozó hirdetések hó magyarrattal, ne csak lapokban közöltesenek, hanem egyeseknek is küldessenek szét. Az erdélyi kath. papság részére a nemes köi közég széptért ajánlat fel, még előbbi éveken, Borszéken: ha azon közadakozásból mi is építéshez fogzánk, hisszük, senki meg nem bánja. Erről különben később híbhet is szólnak. Kár volna a szép ajánlatot figyelmen kívül hagyni, annál is inkább, mert maritka dolog, hogy a papság valamit ingyen kapjon!

— **Tarsadalmi élet Ditróban.** Márcz. 15-én az 1848-ik év 40 éves fordulója a helyi tanítók kar az intelligencia közzenüküdsével, főnyes ünnepélyt rendezett. Délelött 10 ó, hálaadó isteni tiszteltet tartották: d. n. 7 ó, a következő program adatot elő a legjobb sikerrel az iskola dísztermében: 1. Megnyitó beszéd. Tartja: Vendl Aladár, polg. isk. igazg. 2. „Hymnus.“ Énekl: a polg. isk. tan. ifjúsága. 3. „Apothosis“ Bajzától, szaválja: Zakariás Irma k. a. m. színt. tag. 4. „Szózat.“ Játssa: a helybeli mtkedvelő zenekar. 5. „Vajda-Imnyad.“ Szaválja: Bajkó Gyula, olvasó társasküri tag. Bem. apó megjelenése. 6. Alkalmi beszéd az 1848—49. eseményekről, tartja: Józsa Sándor, népsk. vezértanító. 7. „A ledült szobor.“ Petőfitől: Szaválja: Vranesits Gyula, polg. isk. tanár. 8. Induló. Játssa: a helybeli mtkedvelő zenekar.

— **Csikmege törvényhatósága rendküvi közgyűlést** tart ma, azaz 16 21-én, melyre a meghívás szét is küldöttek. Igen sajnálatos, hogy az intéző körök Gyergyó és lakosainak s ezek képviselőinek érdekeire oly kevés figyelmet fordítanak; különben tudhatnák, hogy épen a mai napon Gy. Szt. Miklóson országos vásár tartatik, mely számos képviselőt és virpiást — különösen a kereskedőket — önfenntartási kötelességből, visszatart a gyűlésből, s így jogosan szólhatnak föl, midőn ily körülmények közt rönlök és rönlök hozhatnák határozatokat — nélkülök.

— **Vizi szerencsétlenségek.** Gyergyóban a Maros szokatlanul kiáradott; többeknek házaikat megingatta s a partra rakott tutajokat elvitte, ezekre menő kárt okozván. — Sz a th-m a r város s vidékét a Szamos kiáradása borzasztóan elpusztította. — A múlt napokban Szalankemből a Duna jegén 16

szekér, rakva emberrel köztük két lelkész, akart átvonulni, de az olvadozni kezdett jég elhasadt s egészét egészre elnyelte. — Komáromnál a hajóhid egy jégtorlasz által feldulatott s a hidon levők a habokban lettek sirjukat. Ovatosnak kell lenni mindig mindenütt!

— **Elfogták a paradi** pósta-rabló-bandát márcz. elején; a rablók, egy volt esendőr vezetése alatt rontottak a kocsiira. A méltó bñtetetés, hisszük, nem fog sokáig késmi.

— **Lángoszlop az égen.** Jan. 15-én Szepes-Gnézda környékén a kárpátok felett remek lángoszlop látszott az égen éj-jel 11—12 óráig. Ily égi tüeményt még láttak a kárpáti lakók: hogy mi az, még nem lebet tudni!

OLASZORSZÁGBÓL.

— **Szentté avatás.** A pápa Jan. 15-én, a csodasemények hosszas és szigorú megvizsgálása után a következőket avatta a szentek közé: Kláver Péter, Berhman János, Rodriguez Alfonso, Jezsuita atyák; jan. 22-én Grignon de Montfort; jan. 29-én Hoffbauer János redemptorista atyát; febr. 19-én De la Salle János a ker. isk. társak alapítóját boldognak nyilvánította. Ime Krisztus igaz egyházában évről-évre tündökölnek a csodák, melyek ellenségeink figyelmét sem kerülhetik ki, de öök közönyösök akarnak maradni, s azért sem L. o. r. d. e. s. sem más csodák, mint az igaz egyház jelei — öket nem érdeklik (!)

— **A vatikáni világkiállítás,** melyet jan. 6-án nyitott meg a pápa, még folyton látogatott, a világ minden részéről érkezö vendégek által. A kiállításra küldött, milliókat érö kincsek a pápának ajándékozottak — ki azokat apogonyok közt levö missiók felszegelyezésére fogja kiosztani.

— **A mantuai iskolások megdorgáltgy tanító** (Melesi), mert szabaddkönyves elvét nem rejtette el tanítványai előtt, hanem öket a papok megvetésére oktatta. Szépséges eljárás! tehát eseményt kell az atheismust s nem kikészülbölni.

— **Az olasz kormány** és a pápa közti szomorú viszony nem akar javulni, sőt újabbán a szabadkőműves miniszterium — hogy a vatikán teljesen el legyen zárva a világtól, görási költségöl 5—6 emeletes épületeket rendelt emeltetni a vatikán előtt; a babiloni torony építő is ugy tettek, de Isten végre megzavartá öket. — nines sok idő hátra, hogy Isten újának működését egyháza áldás ellenségei fölött megérjük. Sokan, a történelem múltját felelve, kik újját zárják a világosság és tudomány központjának, a vatikánok, azok önmagukat fosztják meg a világosságtól, mely a nemzeteket nagygyá tette, de hiába — in finitus est numerus stultorum! írja a zoltáros.

FRANCZIAORSZÁGBÓL.

— **Az irgalmas növekedet** Párisból a „Charité“ körházból az istentelen tanács csufosán küzde; a lakosok igen fel vannak ezen gonosz tett által ingerelve s kérést adtak be Sadi-Carnot elnöknek, mely szerint a tettesek szigorúan bünhöljének s az apiezák, kiknek köknek jót köszünhetnek, jögos örökkébe visszahelyoztessenek. Mikor Isten valamely nemzetet bünei miatt sújtani akar — legelőbb is eszt vesszi el, hogy küzdekök azokat, kik öket a végbukástól megmeatik! A társadalom aljaja a nőben van; ha rossz anyukát nevelnek, azok csak rossz fiukat neveznek. Az anyukat pedig csak is az apiezák tudják ugy nevelni a mint kell, tehát az apiezák a társadalom alap letovói!

— **De Hulst touloni** kath. egyetemi igazgató kath. nemzetközi congressus tartása ügyében sok kath. tudóst nyert meg s a munkaprogramot XIII. Lesnak bemutatata, ki áldását adta, a congressus eszója egyesíteni a kath. eröket a hit védelésére. Egy ilyen nekünk sem ártana.

NÉMETORSZÁGBÓL.

† **Vilmos csász.** 91 éves korában márcz. 9-én Berlinben elhunyt; fia III. Frigyes császár San-Remoból apja temetésére betegesen ment hazra. Az öreg császár halála az egész világon meleg részvételt talalkozott.

CHINÁBÓL.

— **Keresztény üldözés ujbol.** Chinában, moha a császár a pápát irt levelével biztositotta a keresztények háboríthatlan életéről, mégis egyes tartományokban a ker. üldözés borzasztóan tör ki idénközt, a bígott mandarinok igazságtól folytan. Imádkozzunk szenvedö keresztény testvéreinkért, mert ök most élik — nagy lelkierővel — a ker. világ első vérszázadát. Vizsgatásúl a legyökülte keresztények elvözéséről jusson eszükbe Tertulianus remek mondása: sanguis martyrum semest Christianorum!

— **Borzasztó szerencsétlenség.** Egy chinai kath. hittérítő levele szerint, ott a Szég a város egy éjjel átörvén a gátat Ching-hovát s még több más várost elözölyen tünkre tett. Több mint 30,000 ember lelte halálát a hullámok között; 8—9 százezer pedig teljesen koldus-hatra jutott. A folyó mentén ezrével sínládnak a nyomorultak, a kiknek legnagyobb része ruhátlan és éhezik. — Ezek nyomora tenison meg türelenre egyeseket, kik soruk ellen zöglödnak.

